

Zaključci I. hrvatskog liturgijskog sastanka [4.—6. VII. 1936].

I.

1. Prvi liturgijski sastanak šalje vruću i usrdnu molbu kompetentnom crkvenom forumu, da bi se pobrinuo, e da bismo u što skorije vrijeme dobili jedinstveni autentični prijevod stalnih dijelova sv. Mise, da se tako ukloni neugodna razlika u tako delikatnoj i za recitiranje sv. Mise potrebitoj stvari.

2. Liturgijski sastanak izrazuje želju, da bi naše vrlo zaslužno Društvo sv. Jeronima, koje je već objelodanilo pučku moraliku i dogmatiku, sada izdalo i tako potrebitu pučku liturgiku, koja da bude napisana u duhu savremene liturgijske obnove. Isto bi tako Društvo sv. Jeronima zadužilo hrvatski narod, kad bi u zbirci svojih molitvenika izdalo po koji liturgijski molitvenik i priručnik za puk (Misal za nedjelje i blagdane, crkvenu jutarnju i večernju molitvu — naime primu i kompletorij — priručne knjižice o sakramentima i važnijim crkvenim obredima i t. d.)

3. Liturgijski sastanak moli sastavljače pučkih molitvenika, da se kod sastavljanja što više obaziru na veliko molitveno blago, koje se nalazi u liturgijskim knjigama te po mogućnosti urede svoje molitvenike što više liturgijski, kako je to već s lijepim uspjehom učinjeno za dake.

Liturgijska obnova zahtjeva, da se puku dade u ruke u prvom redu liturgijski tekst za molitvu. Crkva je najveća i nenatkriljiva učiteljica molitve. Liturgijski sastanak zato izražava žaljenje, što se baš kod nabožnih osoba u tolikoj mjeri šire molitvene knjižice, koje su vrlo daleko od liturgije, kao na pr. jedna od Crkve nedavno zabranjena »Krunica«. Treba da svi oko sebe širimo smisao za jednu zdravu, liturgijsku pobožnost i molitvu.

4. Pozivaju se hrvatski crkveni kompozitori, da mjesto često puta skroz subjektivnih nabožnih pjesama komponiraju rađe liturgijske tekstove (himne, antifone, psalme i dr.)

5. Na prijedlog prisutnih kateheta zanimaju se svi naši vjeroučitelji, da liturgiji posvete što veću pažnju u obuci vjere, a napose da neprestano priučavaju mladež na život s crkvenom godinom. U srednjim školama neka djeca izmjeničnim moljenjem i pjevanjem aktivno sudjeluju kod sv. Mise.

6. Liturgijski sastanak umoljava centralna i biskupijska vodstva svih grana Katoličke Akcije i ostalih katoličkih udruženja, a napose njihove središnje i mjesne duhovnike, da cjelokupni duhovni odgoj članstva vode u duhu liturgije i da u svakom društvu po mogućnosti osnuju liturgijsku sekciju.

7. Sa sastanka se šalje topla molba i preporuka uredništvima svih katoličkih listova i vjerskih glasnika, da u svakom broju su-

stavno i redovito donasaju i nešto liturgijskog gradiva, da tako i najširi slojevi naroda upoznaju duhovnu vrijednost katoličke liturgije, bez koje nema pravog vjerskog života.

II.

1. Liturgijski sastanak umoljava sveukupno svećenstvo, a napose članove naših redova, koji djeluju u narodu kao propovjednici i misijonari, da u svojim propovjedima posvete što veću pažnju katoličkoj liturgiji, i da u širokim slojevima vjernika bude smisao za liturgijski život.

2. Budući da je liturgija nenatkriljivo odgojno sredstvo sastanak moli uprave svih naših svećeničkih i redovničkih sjemeništa, konvikta i ostalih odgojnih zavoda, da duhovnu formaciju svojih pitomaca provede u duhu liturgije, te da osobito buduće svećenike i redovnike upute u studij liturgije i da im prama mogućnostima stave na raspolaganje bogatu savremenu literaturu o liturgiji.

3. Liturgijski sastanak umoljava središnji odbor za priredbu Euharistijskih kongresa kao i priredivačke odbore pojedinih kongresa, da ti kongresi, kako stvar već sama po sebi zahtjeva, budu u isti mah i pučki liturgijski kongresi po govorima koji se na njima drže i po priredbama te pobožnostima koje se tom prigodom obavljaju.

4. Da se po našim crkvama služba Božja što dostojnije i izglednije vrši, sastanak moli upravitelje crkava, da posebnu brigu posvete liturgijskom odgoju orguljaša ministranata i crkvenih poslužnika (remeta, zvonara i dr.). U tu će im svrhu kao uopće u liturgijskoj obnovi našega naroda posebno pomoći naš jedini liturgijski časopis »Život s Crkvom«.

5. Na posebnu želju prisutnih svjetovnjaka sastanak apelira na svećenstvo, da se u turističkim krajevima, makar i uz velike žrtve, turistima i izletnicima u zgodno vrijeme služi sv. Misa, te da se red sv. Mise oglasuje na crkvenim vratima.

III.

1. Na prijedlog referenta o liturgijskom pjevanju liturgijski sastanak poziva sve koji vode crkveno pjevanje, da se u svim našim crkvama u prvom redu neguje gregorijanski koral, kako Crkva to želi i zahtjeva. U tu svrhu sastanak moli kompetentne crkvene krugove, da bi u službenim glasnicima odštampali u prijevodu Motu proprio Pija X. od 22. studenoga 1903. i Apostolsku konstituciju Pija XI. od 20. prosinca 1928. te pozvali sve faktore, da strogo po njima rade. A da i puk upozna pravi duh crkvene glazbe, bilo bi potrebno, da se ti spisi s kratkim komentarom prošire i u široke slojeve naroda, možda preko jednog broja Svetojeronimske »dinarštampe«.

2. Liturgijski sastanak moli kompetentne crkvene krugove, da bi se po mogućnosti u sve naše crkve uvelo pjevanje po Hrvatskom

Crkvenom Kantualu. Neka se dozvoli, da se njegova nabava, gdje god je to moguće, izvrši na račun crkvene blagajne. Paralelno s tim preporuča se puku nabava pjesmarice »Andeosko cvijeće«, čiji je prvi dio identičan s Kantualom.

3. Već 30 godina izlazi kod nas izvrsno uređivani crkvenoglazbeni časopis »Sv. Cecilija«, kojim bi se i veći narodi dičili. Ovom prigodom sastanak preporuča, da ne bude bez ovoga časopisa ni jednoga, kome je povjerena briga za pjevanje u našim crkvama.

4. Liturgijski sastanak umoljava kompetentne crkvene krugove, da zabrani pjevanje svih sentimentalnih i necrkvenih pjesama, koje se šire ponajviše u rukopisima. Kao mjerilo crkvenosti neka se uzima koral. Isto tako neka se zabrani svako neliturgijsko i često solo pjevanje, duete, tercete i slično kao i svako solo sviranje na raznim instrumentima uz pratnju orgulja za vrijeme liturgijskih čina i pobožnosti.

5. Sastanak moli kompetentne crkvene krugove, da se u svim sjemeništima što više moguće i po planu obučava koral, ulijevajući istovremeno u srca sjemeništara i bogoslova istinsku ljubav i oduševljenje za liturgijsko pjevanje. Bez toga se odredbe Crkve o pjevanju neće nikada provesti.

6. Da obnova liturgijskog pjevanja ide pravim smjerom, sastanak smatra dužnim, da zamoli kompetentne crkvene krugove, da bi se obnovile i oživile diecezanske komisije za crkvenu glazbu, koje bi se brinule za izvršenje svih crkvenih odredaba u tom pogledu.

7. Liturgijski je sastanak još slobodan, da skromno upozori i zamoli sve kojih se tiče, da bi se i kod nas ustanovila barem jedna tako potrebna orguljaška škola.

IV.

1. Liturgijski sastanak izrazuje želju, da bi svaka naša crkva, i ona u najzabitnijem selu, pa i ona sa vrlo skromnim приходima, bila u svakom pogledu tako uređena, kako se dolikuje kući Božjoj i zajedničkom prebivalištu Boga i ljudi. Posebno želi, da se kod uređaja ističe krstionica kao mjesto kršćanskog preporođenja i veliki oltar kao središte čitave crkvene zgrade. Sam pak oltar neka bude uređen kao mjesto, na kojemu se svakog dana obnavlja Isusova žrtva na križu i zato neka sporedne stvari na oltaru ne sakrivaju žrtvenika.

2. Sa sastanka se šalje topla molba svim upraviteljima crkva, da se crkva, oltari, kipovi i slike ne rasvjetljaju pretjerano i teatralno. Liturgijski ukus zahtjeva, da se osobito točno obdržavaju crkveni propisi o uporabi električnog svjetla u crkvi. I pretjeran broj voštanica pred raznim zavjetnim slikama i kipovima nije kršćanskog podrijetla, te pravilno poučeni vjernici moraju znati, da ima zgodnijih načina kojima svecima izrazujemo svoju zahvalnost

i štovanje. Iz crkve i posebno s oltara neka se nadalje odstrani sve umjetno, izrađeno cvijeće. Živom Bogu se pristoji samo živo, svježe, Božje cvijeće, pa makar i samo zenelilo. U pogledu svijeća i cvijeća bilo bi poželjno, kad bi se i kod nas kao i po mnogim biskupijama po svijetu preuzele odredbe kardinala vikara za grad Rim.

3. Mjesto neukusnih Božićnih i Uskrasnih čestitka, židovskih i nežidovskih, liturgijski sastanak preporuča, da upotrebljavamo svi samo dopisnice, koje odgovaraju liturgijskom duhu i motivima naše narodne umjetnosti. Lijepo bi bilo, kad bismo ne samo o Božiću i Uskrsu, nego i prigodom krštenja, prve sv. pričesti, ređenja, mlade Mise i ženidbe slali znancima obavijesti i čestitke u liturgijsko-narodnom duhu i stilu. U tu nam svrhu moraju doći u pomoć sposobni umjetnici.

4. Liturgijski sastanak moli kompetentne crkvene krugove, da bi se u svakoj biskupiji sastavio odbor, koji bi pomoću upravitelja crkava popisao, eventualno sakupio i brižno čuvao liturgijske predmete povijesno-umjetničke vrijednosti, te koji bi nadalje nadzirao gradnju ili restauraciju crkava i njihovo unutrašnje ukrašavanje. Taj odbor ne bi imao pred očima samo propise Crkve i estetski moment nego i duh naše narodne umjetnosti.

5. Liturgijski sastanak umoljava upravitelje crkava, da dobavljaju liturgijska odijela i liturgijsko posuđe, ukrašeno našim narodnim motivima, jer se duh liturgije daje vrlo lijepo spojiti s duhom naše narodne umjetnosti. Neki naši umjetnici već prave nacрте, a neki ih zavodi (na pr. čč. sestre milosrdnice u Zagrebu, čč. sestre sv. Križa u Đakovu i nekoji pojedinci) izrađuju vrlo jeftino. Neka se zato i po vanjskom izgledu crkvena ruha osjeti, da u našim crkvama hrvatski narod najljepšim produktima svoje narodne duše slavi Boga!

*

Za vrijeme liturgijskog sastanka nikla je misao, da se daljnje promicanje liturgijske obnove našega naroda povjeri posebnom odboru, koji će s odgovornošću preuzeti sistematski i organizovani rad oko budenja i propagiranja liturgijske obnove kod Hrvata u intenzivnom i ekstenzivnom smjeru. U tu će svrhu najprije svaki odbornik za se što više produbiti i popuniti svoje liturgijsko znanje, a nadalje uvijek dogovorno sa svojim Ordinarijom i pod njegovim vodstvom — u svojem djelokrugu riječju, dopisivanjem i preko štampe širiti zanimanje za liturgijsku obnovu, te s vremenom u istu svrhu osnivati diecezanske odbore i središta.

Taj privremeni odbor ima za slijedeću godinu konkretno ove zadatke: 1. da propagira i po mogućnosti provede ove rezolucije, koje su bile prihvaćene na sastanku; 2. da se pobrine za tiskanje i raspačavanje izvještaja sastanka, koji mora da izade na opću želju svih prisutnih a i mnogih neprisutnih; 3. da u sporazumu s ured-

ništvo i upravom lista odredi način daljnjeg uređivanja i što većeg raširenja »Života s Crkvom«; 4. da pripremi slijedeći liturgijski sastanak, za koji su svi mišljenja da se u većem stilu drži tek svake druge godine, a da se međutim liturgijska propaganda vrši u užem krugu pomoću predavanja, manjih sastanaka i tečajeva.

Jedna je mogućnost bila, da se na samom sastanku odabere ovaj privremeni odbor između samih učesnika sastanaka i onih, koji su željeli da dođu ali su bili spriječeni, dok će se istodobno pozvati i predstavnici iz svih ostalih naših biskupija, koji se za liturgijsku obnovu zanimaju, da uđu u ovaj za sada privremeni i pripravnici odbor. Odbor ima svog pokrovitelja, predsjednika, i tajnika. Čitav će taj odbor stajati u međusobnoj pismenoj vezi prama potrebi, a sastajat će se barem jedamput godišnje.

Na sastanku je u Hvaru dne 6. srpnja 1936. jednoglasno izabran *Pripravni odbor za promicanje liturgijske obnove u hrvatskom narodu* pod pokroviteljstvom *Msgr. Mihe Pušića*, biskupa hvarskog. Za pretsjednika je izabran *Dr. Ivan Delalle*, kanonik-župnik, Trogir, a za tajnika *Josip Kirigin*, urednik »Života s Crkvom«, Hvar.

Blagdan Svijećnice.

Nastao je spor među nekim svećenicima, da li je Svijećnica blagdan Gospodnji ili Marijin. Pritom je jedan doveo Svijećnicu u neki spoj ili u odvisnost sa starohrvatskom ili slavenskom »Glavnjenicom« (»Iskrenicom«). Uzdiže nad sve druge »hrvatski genij«, koji da pod Svijećnicom razumijeva samu bl. Dj. Mariju, da je hrvatski narod jedini od svih drugih kršćanskih naroda ušao u pravi smisao toga blagdana.

Što na to?

1. — U početku su kršćani slavili samo blagdan Uskrsnuća Gospodnjega i to ne samo godišnjicu, već je svaka nedjelja bila njegov spomen — per excelentiam Dies Dominica. No već se u II. vijeku slavi i spomen onih kršćanskih junaka, koji su svoj život dali za sv. vjeru. Tečajem prvih triju stoljeća počinju u pojedinim većim crkvama slaviti uspomenu i drugih važnijih događaja iz života Isusova: tako porođenje njegovo, te završetak otkupljenja i porod Crkve na duhovski blagdan. Razumljivo je, da se radi prgonstva i radi »disciplinae arcani« nisu mogli razviti razni spomendani i svetkovanja u današnjem smislu. Revnost se kršćana u tom pogledu razmahala tek u doba kršćanske slobode, pa i tu se još vrlo oprezno postupalo. Razvili su se ponajprije blagdani Gospodnji. — Iako su kršćani bl. Dj. Mariju častili već od početka, kako to znamo iz spisa Apostolskih pisaca i najstarijih katakomba, posebnih svojih blagdana ona nije imala zbog opreznosti, da novoobraćeni pogani ne bi upali u poganske genealogije. Zato i najstariji Marijini blagdani stoje u vezi sa životom Isusovim; Blagovijest ili Navještenje Marijino, u starini je nazvano i Navještenje Gospodinovo, Annuntiatio Domini.